

מתיקנות הדרך היומית

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרבי הקדוש רבי יוחנן מטאלנא זצוק"ל בנו של הרבי הקדוש רבי דוד מרדכי מטאלנא זצוק"ל נסתלק כ"ה כסלו נ' א' דחנוכה (תשנ"ט)

סיפר נכדו כבוד קדושת מרן הרבי מטאלנא שליט"א: קודם שנהיית בר מצווה הכנתי כמנהג ישראל דרשת פלפול, עם תלמיד חכם גדול מאנשי ירושלים הגאון רבי בן ציון פריימן ז"ל. במהלך הלימוד נתעוררה לי קושיה עצומה שלא מצאנו לה יישוב. אמר לי ר' בן ציון, שהוא סבור, שמן הראוי לסיים הדרשה בקושיה עצומה זו, ויעשה הדבר רושם רב על כל המסובים, ובוודאי יהיה הדבר לנחת רוח להורי ולזקני.

כמה ימים לפני הבר מצווה, התעניין אצלי זקני הרבי זיע"א אודות ההכנות לבר מצווה, וכמובן בירר על ענין הדרשה ותוכנה. שחתי לו בהתלהבות מרובה, שאני בעצמי הקשיתי קושיה חמורה ביותר, ור' בן ציון יעץ לי לומר זאת בסיום הדרשה. ראיתי כיצד נתכרמנו פני זקני הקדוש מענגמת נפש, וביקש ממני מיד, שאבטיח לו שאני לא יגיד את הקושיא, ושלא אסיים בכך את הדרשה.

לא הבנתי, מדוע לא אסיים את הדרשה בקושיה עצומה זו, הלא כל כך הרבה זמן חזרתי על זה, ואף שותפתי הגאון ר' בן ציון אמר לי שזה יהיה דבר נפלא ביותר. אמנח הרבי לא הניח לי, וביקש בתחנונים רבים שלא אומר כלל את הקושיא שנתקשתי בה. שאלתיו מדוע, ומה טעם יש בדבר, אולם הוא סירב להשיב, רק ביקש והפציר שלמען ה' לא אומר את קושייתי. מרוב אהבתי לזקני, הסכמתי לבקשתו אף כי לא הבנתי את טעמו בזה.

כשגדלתי והייתי לאיש, הרהרתי פעם בדבר, והתבוננתי מה היה פשר התנגדותו העזה, ומה היתה שמחתו הגדולה כשפעל אצלי שלא אומר זאת. וירדתי לאפס קצה דעתו, שלבו הטהור והנעלה של זקני, לא הסכים לנדנדו של גאוה חס ושלום, וחשש אולי בדרשתי בפני הציבור את קושייתי העצומה, יעלה בלבי שמץ גאוה, וכיצד יוכל גדול הדור בענוה, לראות את נכדו עובר על כך, ועוד בו ביום שנעשה גדול ומחוייב במצוות, ולכן מנע ממני מכשול זה, ושמו כמוצא שלל רב כשראה שהצליח לחנכני, לברוח מכל נדנדו גאוה.

בכל ראש חודש היה נוהג לקבל את פני רבותיו הקדושים מגור, בתחילה אצל הרבי הקדוש הבית ישראל מגור זצוק"ל, ולאחר הסתלקותו הלך בכל ראש חודש לקבל את פני הרבי הקדוש הלב שמחה מגור זצוק"ל. פעם אחת הודיעו, שמרן הלב שמחה ז"ע נוסע לנוח בעיר האבות 'ערד', וביקשו מהחסידים שלא יבואו למעונו להפריע את מנוחתו.

והנה מתקרב ובא ראש חודש, ורבינו רוצה לקיים מנהגו התמידי, לבוא ולהתראות בקודש פנימה, אך מצד שני מי לנו גדול ממנו בחסידותו, והרי הודיעו שה'חסידים' לא יבואו בתקופה זו, ולא רצה בשום אופן להפריע את מנוחתו. הרבה נסתפק בדבר עד שהחליט, שלהישאר בבית בתירוח שהרבי לא מרשה לבוא, זה עצלות גמור ועצת היצר.

ואכן כשהגיע ראש חודש טרח ונסע עד לבאר שבע, העיר הקרובה ביותר לעיר ערד. משם צלצל לבית הרבי ושאל, היות שיש לו חזקה לבוא ולהתראות בכל ראש חודש, האם יש לו לקיים חזקתו גם בראש חודש זה, או שבפעם זה יקיים ברכת החודש דרך הטלפון, וכמובן לא סיפר שהוא כבר לא נמצא בביתו בשכונת בית וגן בירושלים, רק הוא נמצא סמוך ונראה בעיר באר שבע. מרן הלב שמחה מגור שמח לשמוע את קול הרבי מטאלנא בטלפון, וכמובן שפטרו בברכת החודש דרך הטלפון, וציווהו לא לטרוח ולבוא עד ערד.

רבינו חזר מבאר שבע שמח וטוב לב, הנה גם לא שמע לעצלות גופו, רק טרח ונסע מירושלים עד באר שבע, וגם לא הפריע למנוחת הרבי, היש לך תענוג גדול מזה...

איך זוכים להיות חסיד

גם כשרוצים לראות את הצדיק צריכים זהירות שלא להזיק

בחדש אב שנת תרצ"ה שהה מרן הרבי הקדוש רבי יואל מטאלנא זצוק"ל במרחץ 'לאהשעוויץ' הסמוכה לנייטרא. לכבודו של רבינו הגיע הגאון הצדיק רבי שמואל דוד אונגאר זצ"ל אב"ד ור"מ נייטרא, להסתופף בצילו בשבת נחמו.

לאחר תפילת מוסף ביום השבת קודש, הזמין רבינו את הצדיק מנייטרא להיכנס לחדרו בעת הקידושא רבה, והושיב אותו ליזד. לאחר שרבינו טעם קצת מהקוגלעל, התחילו החסידים לחטוף "שיריים", ונשפך קצת משיירי המאכלים על בגדו של הצדיק מנייטרא.

גער בהם רבינו ואמר להם בדרך צחות, על ידכם הובן לי הגמרא, "האי מאן דבעי למהוי חסידא לקיים מילי דנזיקין", כלומר, מי שרוצה להיות חסיד נעשה מזיק, דוגמת אנשים אלו שרוצים להיות חסידים, ומשום כך הם חוטפים שיריים, ומלכלכים את מלבושיו של הרב מנייטרא...

על דרך זה אמר פעם גם מרן הרבי הקדוש רבי שלמה מבאבוב זצוק"ל באמצע עריכת שולחן הטהור, "האי מאן דבעי למהוי חסידא לקיים מילי דנזיקין", פירושו, דרך החסידים הוא לחטוף שיריים, אבל צריך לקיים מילי ד'נזיקין', שלא ילכלך על ידי זה בגדי חבירו ויגרום לו היזק ממון.

כשהרבי מבאבוב זצוק"ל ביקר בארץ ישראל, עלה לביקור אצל הרבי הקדוש מרן האמרי חיים מויזניץ זצוק"ל. שני צדיקי הדור שוחחו יחדו דברי תורה וסיפורי צדיקים, והמון חסידים נדחפו סביבם כדי לזכות לשמוע את שיחתם. מרוב הדחיפות נשבר אחד החלונות. נענה הרבי מבאבוב ואמר בדרך צחות, "האי מאן דבעי למהוי חסידא לקיים מילי דנזיקין", האנשים שנדחפו מפני שהם רוצים להיות חסידים, צריכים לקיים מילי דנזיקין ולשלם את הנזק שנגרם על ידי שבירת החלון.

הברכות שמקרבם את ישראל לאביהם שבשמים

היום ראיתי ווארט מתוק מדבש, מהרבי הקדוש בעל השפע חיים מצאנז ז"ע, וראויים הדברים למי שאמרו. הגמרא בדף היומי שלנו (ב"ק ל), אמר רב יהודה, האי מאן דבעי למהוי חסידא, מי שרוצה להיות חסיד, מה עליו לעשות, לקיים מילי דנזיקין, יש לו לקיים עניני מסכת נזיקין. רבא אמר, מילי דאבות, שילמד דברי חסידות שמוזכר במסכת אבות. ואמרי לה, ויש אומרים, מילי דברכות, עניני מסכת ברכות.

אמר על זה הרבי זצוק"ל, היום חושבים אנשים שאפשר להיות חסיד, ולבבוש מלבושים חסידיים, למרות שהם אף פעם לא למדו הלכות ברכות, אך הגמרא מכחישה, כי הרי הגמרא אומרת, שיש אומרים, שמי שרוצה להיות חסיד, יש לו לקיים מילי דברכות, ללמוד הלכות ברכות.

דחי זקני הגאון הקדוש משינאווא זצוק"ל היה אומר על עצמו, שיש לו קצת ידיעה בהלכות ברכות, ומה נעני אנו אבתריה. שמעתי מאנשים נאמנים, שהיו גדולי עולם שלא ישבו לסעוד עד שלמדו מקודם את כל ההלכות, הלכות נטילת ידים, ובציעת הפת, והלכות סעודה, וברכות הנהנין, וברכת המזון.

ראיתי ווארט נוסף מהגאון הצדיק רבי ברוך צבי הכהן מושקוביץ זצ"ל בספרו תנובות ברוך (עמ' פב), "האי מאן דבעי למהוי חסידא לקיים מילי דברכות", רצה לומר, יש אנשים שמדקדקים על עצמם לעשות לפנים משורת הדין, אמנם אש היראה בוער בקרבם כל כך, עד שהם שופכים בז וקלון על שאר בני אדם שאינם נוהגים בזריות ופרישות כמותם, חורקים עליהם חצים וברקים, ועל ידי זה אנשים אלו מתרחקים מהם יותר. ולא באלה חפץ ה', לשפוט בני אדם ברעש וברוגז, אלא לנהגם בנחת ובאהבה כדי לקרבם.

זהו שאמרו ז"ל, מאן דבעי למיהוי חסידא, לא יבער כמעט אפו על בני אדם שאינם הולכים בדרכיו, אלא יקיים 'מילי דברכות', יברכם מעומק לבו, וכך יקרבם אליו לתורה ויראת שמים, וביותר צריך להזהר בזה בשעה שזוכים להשיב לב בנים על אבות.

(מתוך הפתיחה לשיעור - במחזור הקודם ב"ק דף ל, כ"ד סיון תשע"ז)

לנהגם
בנחת
ובאהבה
כדי
לקרבם

הגמרא במסכת סנהדרין (דף ע"ו): **המקרב את קרוביו**, זוכה שיתקיים בו הפסוק בישיעה (נח, ט), אז תקרא וה' יענה וכו'. כשלמדנו אתמול בדף היומי (קידושין כא.) על שדה הנגאלת על ידי הקרובים, וכתוב שם הלשון, כדאמר רב נחמן בר יצחק, **לקרוב קרוב קודם**, חשבתי בלבי בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא, כמה זה מתאים בדרש ואולי זה גם קרוב לפשט, לקשר את זה עם הגמרא בסנהדרין, **'המקרב את קרוביו'**.

לקרוב קרוב קודם, לפני שנותנים צדקה, יש לנו להתבונן בסביבותינו מה קורה בענין הצדקה שאנחנו נותנים, מה קורה בענין המעשר שאנחנו נותנים, יש מקומות שנוהגים לתת חומש, כמו בחב"ד, האם לפני שאנחנו דואגים לאדם זר, אנתנו מתבוננים מקודם וְאִם אִיז מִיט אַנְוֶקְרֶע עֶלְטֶקְרֶן - מה עם ההורים שלנו, האם הם צריכים משהו. מה עם הַשְׁוֹיַעֲרֶר וְהַשְׁוֹיַעֲרֶע - מה עם חמיו וחמותו, מה עם האחיים והאחיות, מה עם הגיסים והגיסות, מה עם הדודים והקרובים, מה עם הבני דודים.

נכון יש לפעמים יותר רגש לעזור לאדם זר, אם זה מטעמי כבוד, או מפני שרוצים למצוא חן בעיניהם על ידי התרומה וכדומה, אָבְעֶר אִין דִּי הַיִּלְיַע תּוֹרָה - בתורה הקדושה יש סדר עדיפות ברור, מי שלומד רמב"ם בהלכות מתנות עניים פרק י' רואה, שיש שמונה מעלות בצדקה, זו למעלה מזו, כדאי ללמוד את הרמב"ם בעיון. ובהלכה ט"ז אומר הרמב"ם, וצדקה גדולה היא **השקורב קודם**.

מורי ורבותי, יש לשים את ההרגשים בצד, ולחשוב, אני רוצה עכשיו לתת אלף שקל לצדקה, כי תשובה ותפילה וצדקה מעבירים את רוע הגזירה, האם חשבנתי מקודם מה קורה עם כל קרובי מסביב, והחלטתי שאכן ראוי לי לתת את האלף שקל לאדם בעיר אחרת שאני לא מכיר מערד, או פשוט נסחפתי עם הרגש. רגש זה דבר נפלא, אבל כמוכן שזה צריך להיות מתואם עם ההלכה, אסור שיהיה מצב שהרגש יהיה נוגד חלילה את ההלכה.

שנוכה בזכות הצדקה להיפדות מכל הקשיים, וכמו שהפסוק אומר (ישעיה לב, ז) והיה מעשה הצדקה שלום, והרמב"ם מביא את זה בפרק י' (ה"ב). ולפני זה (בהלכה א') כותב הרמב"ם, אין ישראל נגאלים אלא בצדקה, שנאמר (ישעיה א, כז) ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה.

בצילם של גדולי ישראל שליט"א

כ"ק מרן האדמו"ר מספינקא שליט"א

רבות בשנים אני מחכה לזכות, לחזור למקום קדוש "ספינקא", ולהיות בצילו של הוד כבוד קדושת מרן הרבי שליט"א. אני לא יכול לשכוח, זכיתי בילדות לבוא לטיש אצל הרבי הקדוש אוהבם של ישראל, הרבי רבי יעקב יוסף מספינקא זצוק"ל, היה זה באמצע הטיש כשהרבי בער כלפידי אש, "פרוק ית ענך מפום אריותא", נגשתי אז אחרי הטיש לרבי זצוק"ל, והרבי הושיט לו את ידו, וזכיתי לנשק את היד של הרבי זצוק"ל, דבר שבגיל ילדות לא ידעתי על קיומו, על המושג לנשק יד של רבי.

אתמול בלילה חזרתי לספינקא, לשמחת השבע ברכות לנכדתי של הרבי שליט"א יבדל לחיים טובים ארוכים, עם החתן החשוב המושלם הרב חיים מאיר פרנקל שליט"א, נינו של מרן הרבי הקדוש בעל האמרי חיים מויזניץ זצוק"ל, שמחת בית ספינקא - ויזניץ. כשנכנסתי לשמחה אתמול, הרבי זכר אותי, שנפגשנו בחתונה אצל אחי שליט"א, והרבי מברך אותי ברכות רוב, וברכה מהגמרא במסכת ברכות (דף יז.) "עולמך תראה בחיידך", כמה חיזק אותי הברכה הזאת.

הרבי בווער בשירה בשמחה, מאיר פנים לכל יהודי שנברא בצלם. צהלתו בפניו של הרבי שליט"א מחייב כל יהודי באשר הוא, הרבי יושב יומם ולילה ושומע צרות וקשיים של עמך בית ישראל, אנשים שאין להם שום קשר לספינקא, הרבי נכנס לעובי הקורה, איך להציל מגירושין לא עליכם, מזבח מוריד עליו דמעות, ווי צו בויען אַ אַידישע שטוב - איך לבנות בית יהודי וכו' וכו'.

כשהסתיים השבע ברכות, הגבאי החביב ידידי רבי אריה לייב וויץ שליט"א, מסמך לי לגשת שוב לרבי שליט"א. נגשתי עם הספר החדש "מתיקות הדף היומי", הרבי מעניק לי כסף עבור הספר, משבח את הספר, משבח את העיצוב, ומודה לי מאד על ההשקעה הגדולה במפתחות בסוף הספר.

הרבי מספר לי על השיעור של אבי מורי זצוק"ל רבי שמואל צבי בן רבי בנימין בספר 'נאות הדשא' בכלל סוכטשוב. הרבי מספר על זקנו הקדוש דְעֶר פֿלאם פֿייער - שלהבת אש, מרן בעל החלקת יהושע מביאלא זצוק"ל, שהרבי זכה כמה שנים אחרי החתונה להיות בצילו.

הרבי מספר על המסירות נפש של הסבא קדישא לכל דבר שבקדושה, ושבמלחמת ששת הימים הרבי מביאלא עזב את ירושלים, בגלל המסירות נפש למקוה, למנין, לבית הכנסת וכו', כידוע עוד בסביב הרבי מביאלא זצוק"ל לא וויתר על מקוה. מרן הרבי הבית ישראל מגור זצוק"ל, שלח להגיד לרבי החלקת יהושע מביאלא, ווער וועט היטן אויף ירושלים עיר הקודש - מי שמור על ירושלים עיר הקודש, והרבי ענה את הפסוק בתהלים (צד, יד), כי לא יטוש ה' עמו ונחלתו לא יעזוב.

הרבי מדבר אתי על ההבדל בין רוחניות לגשמיות, כשאדם מוכר גשמיות, מוכר בית, הוא נשאר בלי זה, ואילו כשאדם מוכר רוחניות, הוא מתמלא והשומעים מתמלאים. הרבי מברך אותי להמשך הרבצת התורה מתוך נחת הרחבה ושמחה.

זכור אהבת קדומים, לפני רבות שנים היה בית כנסת ספינקא ברחוב שד"ל בבני ברק, הרבי שליט"א בתור דְעם רֶבִינ'ס זוהן - בן של רבי, הגיע שם כל סעודה שלישית, לחזק את היהודים שחלקם עברו את השואה. הייתי גר בשכנות לספינקא, וכשהייתי נכנס לשם, לא יכולתי לצאת פון גרויס זיסקיט - מהמתיקות הגדולה, כשהרבי דיבר דברי תורה וסיפר סיפורים מצדיקים מדורות שעברו.

נסיים את הפתיחה עם ווארט ששמעתי מאבא, אבי מורי הצדיק שהרבי שליט"א הוא מתלמידיו. הפסוק בפרשת כי תשא (שמות ל, כג), 'ועתה קח לך בשמים ראש מר דרוור', אמר אבא, בְּשִׁמִּים זה מלשון בְּשִׁמִּים, אם חשקה נפשך לדעת מי ראש בשמים ממעל, 'מר דרוור', מי שלוקח את המרירות של בני ישראל, ושולח את זה 'דרור' לחפשי, הוא ראש בְּשִׁמִּים. כמה יהודים נכנסים לרבי שליט"א מיט זייער פֿעקל - עם החבילה שלהם, הסבל הנוראי שלהם, ויוצאים מהקודש פנימה אַ ניייער קענישט - בריה חדשה.

נברך את מרן הרבי שליט"א, יאריך ימים על ממלכתו מתוך נחת הרחבה ושמחה, שיזכה לתענוג נחת ושמחה מכל הצאצאים, מכל החסידים, מכל התלמידים, ומכל עמך בית ישראל, ושילוה אותנו בקרוב בברית גופא, לקבל פני משיח צדקנו, אמן.

(מתוך הפתיחה לשיעור - קידושין דף עב, ט' חשון תשפ"ד)

מאוצרות הפרשה

ויאמר שלחני כי עלה השחר (לב, כז). עיין ברש"י, שהגיע העת לומר שירה. ועיין במדרש (ב"ר עח, א; חולין צא, ב) שמעולם לא אמר שירה עדיין, ועתה הגיע העת לומר שירה. ויש להבין למה הגיע עתה שלו לומר שירה. ונראה, דהנה כל השרים של האומות אומרים שירה, ואימתי אומרים שירה, כשעושה איזה אומה חסד למטה עם ישראל, מזה הגיע להם התגברות לשר שלהם לומר שירה.

וכאן היה שרו של עשו (ב"ר עז, ג), ועשה עשו בכאן חסד עם יעקב, ומוזה החסד הגיע התגברות לשר שלו לומר שירה. ולכך אמרו שמעולם לא אמר שירה ועתה הגיע העת שלו לומר שירה, כי מעולם לא עשה עשו עם יעקב חסד, ועתה עשה חסד עם יעקב, ולכך הגיע עתו לומר שירה. (קדושת לוי וישלח)

על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה (לב, לג). א"ת ראשי תיבות תשעה אב, רמז שלא יאכלו בני ישראל בתשעה באב (זה"ק קע). והוא צולע על ירכו רמז לגלות המר. ויזרח לו השמש גו'. פירש רש"י לרפאותו מהרה לזרוח בשבילו. פירוש, תיכף היה רפואה ליעקב, בהתנוצצות השמש קודם עת צאתה, רמז שקודם שיבוא הגואל במהרה בימינו, יתרפאו כל נפשות ישראל במהרה בימינו אמן.

נקודה למחשבה: